galais. Duomenų apie šį radinį MLIM Archeologijos skyriaus kartotekoje nėra. Informacijos apie šį radinį neaptikta nei inventorinėje knygoje, nei priėmimo aktuose.

1996 m. į LNM atneštas radinys, 2006 m. archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu aptikti atsitiktiniai radiniai bei minėta informacija apie radinius, perduotus į MLIM leidžia teigti, kad Joniškės kapinynas lokalizuotas, tačiau jo išlikimo (suardymo) laipsnis neaiškus. Kapinyno vieta registruotina NKVR kaip archeologinė vieta.

JONIŠKĖ CEMETERY

Joniškė cemetery has been known since the late 19th century when it was excavated by a local landowner. All the finds (a battle axe, a sword, fragments of twisted wire and torqued neck rings, penannular and late ladder brooches, late brooches decorated with ringlets, bracelets and pins, sherds of small ceramic pots, and part of a set of scales) went to PM. The finds date to the Late Iron Age. The location of the cemetery was not known during the postwar years.

In 2006 4 trenches (with an area of 40 m^2) were excavated at the supposed site of the cemetery but no burials were found. In trenches 1 and 3, at the bottom of the ploughed layer, two finds connected with burials were found: a fragment of a bronze twisted wire neck ring (in trench 1) and a small copper alloy double bead (in trench 3).

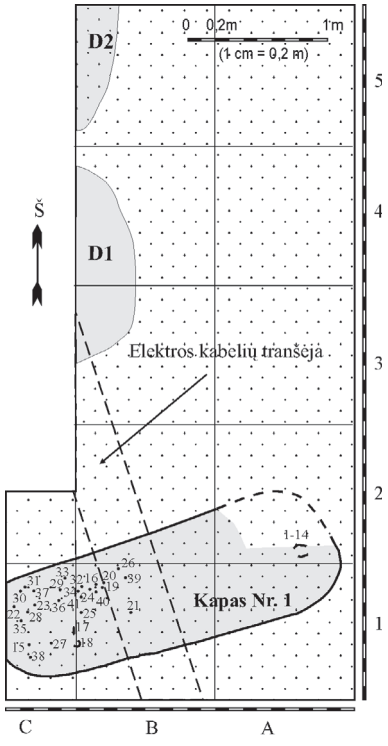
SMALININKŲ KAPINYNAS

Linas TAMULYNAS

Smalininkų miestelyje (Jurbarko r.) esantis proistorinis kapinynas su degintiniais kapais minimas Rytprūsių archeologų E. Hollacko ir C. Engelio sudarytuose archeologiniuose sąvaduose. Kokiais duomenimis remiantis šis kapinynas buvo įrašytas į minėtus sąvadus – neaišku. 1997 m. žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų Smalininkų miestelyje ataskaitoje (autorius – L. Kvizikevičius) minima, kad jo pažįstamas M. Lapinskas pasakojęs, jog Smalininkų Žemės ūkio technikume dėstęs mokytojas sakęs, kad „kasant duobę (medžiams sodinti?) rasta kalavijo dalis, monetų ir dar kažko, ir parodęs tuos daiktus. Nurodęs į medžius, esančius už 100–300 m į V nuo bendrabučio“.

2005 m. rugpjūčio mėnesį kartu su archeologu R. Šiaulinsku lankantis Smalininkuose pavyko išsiaiškinti, kad minėtasis mokytojas – tai buvęs Smalininkų žemės ūkio technikumo mokytojas Šečkauskas, miręs prieš dešimtį metų. Iš Žemės ūkio technikume buvusį muziejų prižiūrėjusios mokytojos Mališauskienės ir buvusio fizinio lavinimo mokytojo Liongino Traknio sužinota, kad radinių buvę rasta apie 1968–1969 m., buvusios šaudyklos teritorijoje, t. y. apie 200 m į V nuo tilto per tvenkinius, apie 300 m į R nuo Vidkiemio kaimo kapinių. Pasak Mališauskienės, tai buvę kažkokie bronziniai dirbiniai, kurie jai išėjus pensijon iš muziejaus dingo. Remiantis minėta informacija spėta, kad Smalininkų miestelio teritorijoje yra kapinynas, datuojamas I tūkst. (greičiausiai jo antra puse).

2006 m. spėjamoje Smalininkų kapinyno vietoje ištirtos 5 perkasos, kurių bendras plo-

1 pav. Perkasos 3 planas (skaičiais pažymėtos kape 1 aptiktų radinių vietos). *R. Šiaulinsko, L. Tamulyno brėž.*
Fig. 1. Plan of trench 3 (the find spots in burial 1 are marked with numbers).

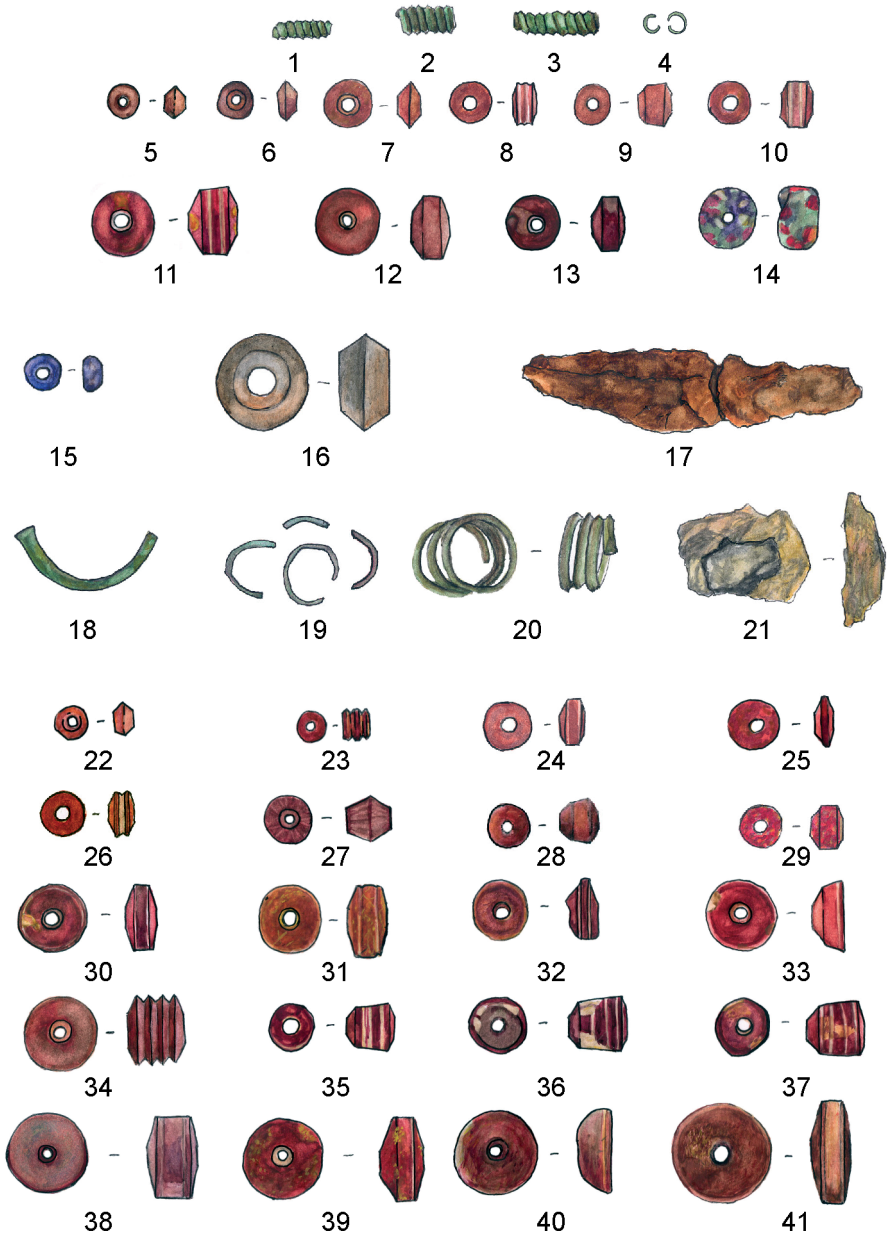
2 pav. Kapo 1 ŠR dalyje (spėjamoje galvos srityje) aptikti gintariniai karoliai ir vario lydinio įvijos *in situ*. *L. Tamulyno nuotr.*
Fig. 2. *In situ* amber beads and copper alloy coil beads discovered in the NE part (the supposed head area) of burial 1.

tas – 48,75 m^2. Tyrimų metu fiksuota spėjamoje kapinyno teritorijoje iškasta elektros kabelio tranšėja bei vietos gyventojų iškasta duobė. Perkasose 1, 2, 4 su proistoriniu kapinynu susijusių archeologinių struktūrų ar pavienių radinių nerasta.

Perkasoje 3, kastoje šalia buvusios šaudyklos, spėjamos Smalininkų kapinyno teritorijos R pakraštyje (į ŠV nuo Gėlių ir Liepų gatvių sankryžos) aptiktas apardytas kapas 1 bei tikriausiai dar dviejų kapų duobių fragmentai (1 pav.). Perkasos viršutiniuose (suardytuose) sluoksniuose aptikta sudegintų kaulų fragmentų, kurie pateko iš suardytų sudegintų mirusiųjų kapų.

Kapo 1 duobės kontūras išryškėjo 80 cm gylyje. Pati duobė yra daugiau kaip 2,4 m ilgio, orientuota ŠR–PV kryptimi ir iki 85 cm pločio ŠV–PR kryptimi. Kapas griautinis.

Duobės ŠR dalyje (kv. 2A P dalyje, ties riba su kv. 1A) aptikta dirbinių sankaupa (1–2 pav.): 9 gintariniai Basonijos tipo karoliai (3:5–3:13 pav.), 4 vario lydinio įvijų fragmentai (3:1–3:4 pav.) ir 1 emalės (*millefiori* technika) karolis (3:14 pav.). Kapo duobės PV pusėje, kv. 1B ŠV kampe bei kv. 1C centrinėje dalyje nuo 1 iki 1,3 m gylyje surasta dar 20 gintarinių įvairių formų Basonijos tipo gintarinių karolių (3:22–3:41 pav.), molinis verpstukas (3:16 pav.), mėlyno stiklo karoliukas (3:15 pav.), lipdytos keramikos fragmentas (3:21 pav.), vario lydinio įvijinis žiedas (3:20 pav.), alavinio įvijinio žiedo fragmentai (3:19 pav.), geležinis peiliukas (3:17 pav.),

3 pav. Kape 1 rasti dirbiniai. *S. Poderio, L. Tamulyno pieš.*
Fig. 3. Artefacts found in burial 1.

vario lydinio apyrankės storėjančiu galu dalis (3:18 pav.).

Sprendžiant pagal aptiktų įkapių išdėstymą, galima spėti, kad moteriškos lyties (sprendžiama pagal verpstuką) mirusysis palaidotas galva į ŠR. Galvos vietą nurodo kapo duobės ŠR dalyje aptikti 10 karolių ir 3 įvijos, greičiausiai sudarę apvarą. 20 gintarinių ir vieno mėlyno stiklo karolių apvara buvusi padėta mirusiosios juosmens – kojų srityje. Juosmens sritį nurodo peiliukas, apyrankė (greičiausiai buvusi ant kairės rankos) ir įvijiniai žiedai, greičiausiai buvę ant dešinės rankos. Pagal Basonijos tipo karolius kapas datuojamas geležies amžiaus D periodu (350–450 m.). Kitos įkapės šiam datavimui neprieštarauja.

Remiantis 2006 m. vykdytų archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų rezultatais Smalininkų kapinynas registruotinas Kultūros vertybių registre kaip pavienis kultūros paveldo objektas, kurio vertingųjų savybių pobūdis yra archeologinis.

SMALININKAI CEMETERY

The prehistoric cemetery with cremation burials that is located in the town of Smalininkai (Jurbarkas Dist.) is mentioned in the archaeological conclusions drawn by the East Prussian archaeologists E. Hollack and C. Engel. In 2006 5 trenches with a total area of 48.75 m^2 were excavated at the supposed site of Smalininkai cemetery.

In trench 3, disturbed inhumation burial 1 and probably the fragments of another two burial pits were found (Fig. 1). Fragments of cremated bones, which came from disturbed cremation burials, were discovered in the trench's (disturbed) upper layers.

29 amber Basonia type beads, 4 copper alloy coil bead fragments, a copper alloy coil ring, part of a copper alloy bracelet with thickened terminals, fragments of a pewter coil ring, an iron knife, enamel and blue glass beads, a clay spindle, and a sherd of hand built pottery were discovered in burial 1 (Figs. 2–3).

Judging from the arrangement of the discovered grave goods, it is possible to hypothesise that the woman was buried with her head to the NE. Based on the Basonia type beads, the burial dates to 350–450 AD.

DVARELIŠKIŲ (KRIUKŲ) KAPINYNAS

Ilona VAŠKEVIČIŪTĖ

Dvareliškių (Kriukų) kapinynas yra Joniškio r., Kriukų sen., Dvareliškių kaime, kelio Kriukai–Grubinai R pusėje. Kaip paaiškėjo po 2004 m. tyrinėjimų (žr. *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 113–115), kapinynas koncentravosi ne kaimo kapinaičių Š pusėje, kaip buvo manyta, bet naujai užmatuotame kapinių plote, t. y. buvusių kapinaičių R pusėje. Po 2004 m. tyrimų numatyta kapines plėsti į Š, o dabar užmatuotą kapinių R dalį saugoti kaip archeologijos paminklą. Iškilo būtinybė ištirti žemės plotą prie jau esamų palaidojimų, kad būtų galima užbaigti jau pradėtą laidojimų eilę, o žemės plotą priskirti veikiančioms kapinėms, ištiesinant kapinių R kraštą. Taip pat buvo numatyti tyrimai ir žemesnėje kalvelės dalyje, siekiant sujungti du ištirtus plotus. Taigi tyrimai koncentravosi aukštesnėje kalve-